

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: *ЛИКОВНА КУЛТУРА*

РАЗРЕД: *ШЕСТИ*

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Цјеловит развој психофизичких потенцијала ученика (интелектуалних, социјално-емоционалних, моторичких, стваралачких и др.).
- Развијање способности ликовног: посматрања, опажања, мишљења, памћења, изражавања и вредновања.
- Оспособљавање ученика за аргументовано изношење личног става и мишљења, те могућност практичне примјене различитих ликовних и језичких форми изражавања осјећања и идеја.
- Стимулисање и оспособљавање за: активно и одговорно учествовање у раду, културу и хигијену рада, критички однос према властитиом раду и раду других ученика.
- Развијање активног и одговорног односа према актуелним питањима заштите и унапређења човјекове природне и културне средине.
- Развијање позитивног односа према естетским вриједностима умјетничких дјела.
- Стимулисање и оспособљавање ученика да самостално проналазе адекватне и научно провјерене информације из различитих извора (уџбеника, енциклопедија, интернета) те да исте критички сагледавају, анализирају и примјењују у истраживању и креирању ликовног рада.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Развој способности и интересовања за коришћење различитих ликовних техника, средстава и материјала.
- Ликовно описмењавање кроз усвајање основа ликовног језика (ликовних елемената и принципа грађења ликовне композиције).
- Оспособљавање ученика да стваралачки представљају различите врсте линија и облика у свим ликовним подручјима (цртању, сликању, обликовању и преобликовању).
- Развијање способности и вјештина у представљању орнамента као ликовног облика.
- Усвајање основа архитектуре, урбанизма, дизајна и визуелне комуникације.
- Оспособљавање ученика за комуникацију различитим визуелним порукама, идејама и значењима.
- Оспособљавање ученика да овладају различитим техникама ликовног изражавања приликом кориштења боја као значајног ликовног елемента.
- Развијање способности за израду употребних предмета преобликовањем различитих материјала.
- Усвајање основних знања из историје умјетности (стилови, дјела и аутори).
- Оспособљавање ученика да разумију значај култура старих цивилизација.

ПРЕГЛЕД ТЕМАТСКИХ ЦЈЕЛИНА

<i>Наставна тема</i>	<i>Оквирни број часова</i>
1. Слободно ритмичко компоновање	6
2. Линија	16
3. Облик	14
4. Орнамент	6
5. Визуелно споразумијевање	6

6. Боја, контрастне боје	6
7. Колаж	6
8. Израда употребних предмета	6
9. Умјетничко наслеђе	6

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

<i>Исходи учења</i>	<i>Садржаји програма/Појмови</i>	<i>Корелација са другим наставним предметима</i>
Тема 1. СЛОБОДНО РИТМИЧКО КОМПОНОВАЊЕ (6)		
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препознаје ритам у структурама природних и вјештачких материјала; • анализира спонтани и намјерни ритам; • представља ритам (понављање и смјену) ликовних елемената (линија, боја, облика, величина) у композицији; • користи различите врсте композиције; • приказује ритам • унутар композиције. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ритам у структурама природних материјала (мотиви из биљног свијета и природног окружења). • Ритам у структурама вјештачких материјала (мотиви из архитектуре и скулптуре). • Спонтани ритам боја, линија, површина и облика. 	<p>Географија</p> <p>Музичка култура</p> <p>Математика</p> <p>Биологија</p>
Тема 2. ЛИНИЈА (16)		
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> • набраја и изводи различите вриједности линије; • разликује врсте линија: по карактеру, току и значењу; • препознаје линије у природи; • користи декоративну и конструктивну линију; • користи линију у свим ликовним подручјима (цртању, сликању, обликовању и преобликовању); • креира цртеж употребом и комбинацијом линија. 	<ul style="list-style-type: none"> • Карактер и врсте линија. • Линије у природи. • Линија као средство за стварање различитих квалитета површина. • Линија као ивица тродимензионалног тијела. • Контурне, текстурне и структурне линије у подручјима обликовања и преобликовања. 	<p>Математика</p> <p>Биологија</p> <p>Географија</p> <p>Музичка култура</p>
Тема 3. ОБЛИК (14)		
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује природне и вјештачке облике; • анализира врсте облика (природни и вјештачки /правилни и неправилни); • распоређује облике у равни или простору који се додирују, мимоилазе, • преклапају; • разликује геометријске облике од геометријских тијела; • анализира основне облике и 	<ul style="list-style-type: none"> • Врсте и карактер облика. • Природни облици (правилни и неправилни). • Основни геометријски површински/двострумензионални облици и начини њиховог представљања у различитим ликовним подручјима. • Основни геометријски тродимензионални облици/тијела и начини 	<p>Математика</p> <p>Биологија</p> <p>Географија</p>

<p>како се повезују, те њихово грађење у изведене и сложене;</p> <ul style="list-style-type: none"> представља различите врсте облика и квалитете површине у свим ликовним подручјима (цртању, сликању, обликовању и преобликовању). 	<p>њиховог представљања у ликовним подручјима.</p> <ul style="list-style-type: none"> Повезивање облика у простору (појам и врсте перспективе). 	
<p>Тема 4. ОРНАМЕНТ (6)</p>		
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> дефинише појам орнамент; препознаје орнамент и његове елементе; препознаје орнамент у различитим историјским умјетничким епохама (архитектури, вајарским и сликарским дјелима, дизајну); разликује врсте орнамената: линеарни, површински и тродимензионални (геометријски, биљни животињски); разликује елементе орнамената: симетрија, понављање, преплет, палмете, розете, спирале, лавиринт; разликује декоративну и примјењену умјетност; ликовно представља све врсте орнамената у различитим ликовним подручјима (поштујући етапе у изради). 	<ul style="list-style-type: none"> Појам и основне карактеристике орнамента. Елементи орнамента: симетрија, понављање, преплет, палмете, розете, спирале, лавиринт. Врсте орнамената: линеарни, површински и тродимензионални (геометријски, биљни животињски). 	<p>Математика</p> <p>Биологија</p> <p>Музичка култура</p> <p>Српски језик</p>
<p>Тема 5. ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМИЈЕВАЊЕ (6)</p>		
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> препознаје облике/начине визуелног споразумијевања; разликује средства/облике визуелног споразумијевања; учава визуелну поруку у виду знака, симбола, слике; израђује ликовни рад представљајући облике визуелног споразумијевања (знак, симбол, лого, грб, плакат, илустрација и сл). 	<ul style="list-style-type: none"> Начини визуелног споразумијевања. Креирање једноставне визуелне поруке (знак, симбол, лого). Креирање сложеније визуелне поруке (грб, плакат, застава, илустрација). 	<p>Математика</p> <p>Српски језик</p> <p>Географија</p> <p>Вјеронаука</p> <p>Физичка култура</p> <p>Музичка култура</p>
<p>Тема 6. БОЈА, КОНТРАСТНЕ БОЈЕ (6)</p>		
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> учава контраст у односу боја (комплементарни, свијетло-тамно); разликује комплементарне парове боја, и изводи композицију користећи овај 	<ul style="list-style-type: none"> Контраст у односима боја (комплементарне, свијетло-тамно); Композиција у којој је представљена употреба комплементарних парова боја (мотиви: природни и 	<p>Биологија</p>

контраст;	вјештачки облици, пејзаж, мртва природа, апстрактни мотиви;...); <ul style="list-style-type: none"> • Композиција изведена представљањем односа свијетло-тамно. 	
Тема 7. КОЛАЖ (6)		
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> • разликује колаж од осталих ликовних техника; • анализира материјале и технику којом се изводи колаж; • показује начин израде колажа; • креира слику од разноврсних материјала. 	<ul style="list-style-type: none"> • Колаж као сликарска техника. • Маса, волумен, простор. 	Биологија
Тема 8. ИЗРАДА УПОТРЕБНИХ ПРЕДМЕТА (6)		
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> • дефинише појам и карактеристике дизајна; • разликује материјале и начине израде употребних предмета; • израђује предмете преобликовањем већ постојећих природних и вјештачких материјала. 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам и карактеристике дизајна; пројектовање (израда) потребних предмета. • Преобликовање природних материјала. • Преобликовање вјештачких материјала. 	Математика Биологија Музичка култура Српски језик
Тема 9. УМЈЕТНИЧКО НАСЉЕЂЕ (6)		
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> • наводи значај култура старих цивилизација; • разликује основне карактеристике у архитектури, скулптури и сликарству одређене епохе; • препознаје стил израде скулптура, пећинског сликарства, плитких рељефа, вазног сликарства и зидног сликарства појединих епоха; • израђује есејски рад који садржи конкретне информације о умјетничким дјелима одређене епохе; • израђује ликовни рад који има карактеристике одређене епохе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Умјетност Праисторије. • Умјетност Египта. • Умјетност Грчке. • Умјетност Рима. 	Историја Основи информатике Српски језик

ДИДАКТИЧКО МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

У реализацији наставе примарини задатак наставника је да плански, систематично и организовано код ученика развија ликовну културу и ликовно изражавање у складу са

њиховим индивидуалним способностима и могућностима.

Приликом планирања, програмирања и припремања васпитно-образовног рада потребно је функционално операционализовати исходе и садржаје учења за сваки наставни час како би се исти остварили на што вишем нивоу и тако допринијели развоју свих ликовних компетенција ученика, а нарочито оних које се односе на ликовно стваралаштво и оригиналност. Стога, наставни процес треба организовати и реализовати тако да се код ученика постигне виши ниво способности: опажања, примања, разумијевања и поступања.

Поред предметног систематичног и поступног повезивања исхода и садржаја учења из ликовне културе, наставници су дужни да квалитетно и сврсисходно врше међупредметно повезивање исхода и садржаја учења (из овог наставног предмета са другим наставним предметима у 6. разреду) у циљу стварања учениковог цјеловитог погледа на свијет који нас окружује. Међупредметна корелација не треба да буде сама себи сврха већ наставник ликовне културе у сарадњи са наставницима других наставних предмета треба стручно да планира, припрема и реализује наставни процес тако што ће, између осталог, заједнички осмислити активности и задатке за ученике помоћу којих ће омогућити остваривање исхода учења из различитих наставних предмета. На примјер, могуће је осмислити заједнички истраживачки задатак из: ликовне културе (израда есеја из наставне теме: Умјетност Праисторије), историје (нпр. исходи учења везани за наставну тему Присторија) и основа информатике (проналажење, преузимање информација са интернета, процјену њихове тачности, припрема текстуалног документа користећи научене команде) који ће ученици рјешавати у договору и под надзором наставника који су задатак осмислили. Сваки наставник у документу ће вредновати оне податке и сегменте рада који су у непосредној вези са дефинисаним исходима учења конкретног наставног предмета. Дакле, међупредметно планирање и реализација наставног процеса треба да допринесе цјеловитом развоју личности ученика.

Да би се омогућило остваривање исхода учења на што вишем нивоу и у складу са индивидуалним могућностима и способностима ученика потребно је:

- Планирати и реализовати посјете музеју, галерији и умјетницима у свом граду, што би за циљ имало стицања нових знања у архитектури, вајарству, сликарству те стицање знања о умјетницима и историјско-умјетничким чињеницама непосредно прошлих и садашњих времена. У оквиру посјете потребно је да ученици документују (фото, видео и аудио записи) податке који су директно везани за дефинисане исходе учења а све у циљу остваривања општих и посебних задатака из ликовне културе, историје умјетности и опште историје.
- Кроз рад са ученицима остварити принцип квалитета који има васпитну улогу и уско је везан са васпитном усмјерености која даје резултат искрености и сталних активности у ликовном промишљању, те развијању оригиналних идеја ученика.
- Поштовати развојне фазе дјечијег ликовног изражавања, водити рачуна да тежина задатака буде за нијансу изнад могућности ученика (у зони наредног развоја), у тој мјери да ће пробудити интерес за рад и креативност.
- Остварити принцип активног односа према околини, гдје ученици активно истражују своју околину, предмете и разне појаве својим чулима.
- Да наставник у што мањој мјери користи готове предлошке, примјере, шеме, моделе, репродукције, како се не би код ученика спутавала и ограничавала оригинална стваралачка способност.
- Остварити јединство теорије и праксе, у циљу функционалне примјене теоријског знања приликом властитог ликовног изражавања.
- Ставити акценат на стваралачку игру (истраживачка и/или манипулативна), која треба да представља темељ дјечијих активности и упознавања свијета који га окружује.
- Наставни процес организовати у складу са принципима индивидуализиране наставе како би се омогућио развој и напредовање свих ученика у складу са њиховим индивидуалним способностима и могућностима.
- Послије завршеног циклуса слиједи естетска анализа ученичких радова.

Извори учења

Основни извор учења за ученике је уџбеник одобрен од стране надлежног министарства, док наставник може да користи стручне уџбенике, литература, часописе, монографије сликара и вајара, видео и аудио материјали, интернет, штампани материјал, и др. како би наставу учинио интересантнијом, а учење ефикаснијим.

Технике и поступци оцјењивања (усмено, писано и практично - ликовно стваралаштво):

- самовредновање,
- оцјењивање од стране ученика,
- оцјењивање од стране наставника,
- оцјењивање интерактивног групног рада,
- презентације (нпр. есеја).

Оцјењивање ученика ће се вршити у складу са легислативом која регулише оцјењивање ученика у основној школи, а како би оно било ефикасније предлажемо наставнику да користи и комбинује наведене технике и поступке.

Чланови Стручног тима за наставни предмет Ликовна култура за шести разред:

1. мр Слађана Вилотић, Републички педагошки завод - координатор,
2. Маја Јовић Црнчевић, ЈУ ОШ „Петар Кочић“ Приједор,
3. Александар Мугоша, ЈУ ОШ „Бранко Ћопић“ Приједор,
4. Сњежана Максимовић, ЈУ ОШ „Свети Сава“ Добој,
5. Елизабета Пушкаш, ЈУ ОШ „Радоје Домановић“ Осјечани Горњи, Добој.